

Medresetü'z-Zehra'ya tahsis edilen paralara ne olduğu konusunda belgelerle bilgi verir misiniz?

Bediüzzaman, İslâm âlemindeki geri kalmışlık, fakirlik ve ihtilâf gibi en mühim hastalıkların temelinde cehaletin olduğunu tespit ederek gelecekte hâkimiyetin kılıçla değil, ilimle olacağını ifade etmiştir. Bilhassa Doğu illerindeki maddî ve mânevî geri kalmışlığın giderilmesini, bu beldelerde ilim ve irfanın yükseltilmesinde görür. Bu nedenle bu bölgede bir üniversitenin mutlaka kurulması fikrini daima taşımıştır.

Bu üniversitenin kurulmasının altyapısını da

“Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir (dini ilimlerdir), aklın nuru, fûnun-u medeniyedir (fen ilimleri). İkisinin imtizacıyla (birleşmesiyle) hakikat tecelli eder. O, iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder (kanatlanır). İftirak ettikleri (ayrıldıkları) vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile ve şüphe tevellüt eder (doğar).”(1)

şeklinde temellendirmiştir. Bununla üniversitede din ilimlerinin pozitif ilim ve fenlerle birlikte okutulması gerektiğini ifade ederken, üniversitenin müfredatına da işaret eder.

A. Medresetüzzehraya ne ihtiyaç var?

Bediüzzaman Hazretleri, Medresetü'z-Zehra vasıtasıyla **medrese, mektep** ve **tekke** mensupları arasındaki o zamanda bulunan fikir ayrılıkları ve meşrep farklılıklarının kalkacağı, bütün İslâm âleminde, özellikle Orta Doğu'da kardeşlik ve birliğin temin edileceği kanaatindedir.

Özellikle de **ateizm** ve **deizm** gibi yaklaşmakta olan önemli dinsizlik tehlikelerini din-bilim ortaklığıyla çözüme kavuşturup, alem-i İslâm'dan kovmayı ve hatta dirilmemek üzere idam etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca o zamanlarda Doğu'yu istila etmekte olan Şiilik akımlarına yine bu sağlam kale hükmündeki üniversite ile karşı koymayı hedeflemektedir.

B. Müracaatların şekli nasıl oldu?

Bediüzzaman Hazretleri, Doğu Anadolu'nun Van, Bitlis ve Diyarbakır olmak üzere üç merkezinde kurmayı plânladığı bu üniversite idealini hayata geçirmek ve gerekli

desteği sağlamak maksadıyla, 1907 yılında, İstanbul'a geldi. Ancak 1908'de İkinci Meşrûtiyetin ilânı ve bir takım siyasî istikrarsızlıklar nedeniyle girişimleri sonuçsuz kaldı.

Bediüzzaman daha sonra, Sultan Reşad'ın Rumeli seyahatine dair davetine icabet ederek Kosova'ya gitti. O zaman Kosova'da büyük bir İslâmî üniversitenin tesisine teşebbüs edilmişti. Bu girişimden dolayı Üstad Bediüzzaman, Sultan Reşad'a şöyle der: **“Şark böyle bir darülfünuna daha ziyade muhtaç ve Şark, âlem-i İslâmın merkezi hükmündedir.”**

C. Medreseye nasıl karar verildi?

Bu söz üzerine ikna olan Sultan Reşad, Üstada, Doğu'ya bir üniversite için vaadde bulundu. Daha sonra Kosova'da yapılması düşünölen üniversite, Balkan Harbinin çıkmasıyla geri kaldı. Üstad Bediüzzaman da Sultan Reşad'dan bu üniversite için ayırdığı ödeneğin (20 bin altın) Doğu üniversitesine verilmesini istedi ve bu isteği kabul edildi.

D. Temel nasıl atıldı?

Bunun üzerine Bediüzzaman Van'a gitti ve Van gölü kenarında yer alan Artemit'te, şimdiki adıyla Edremit'te medresenin temelini attı.

E. Neden devam ettirilmedi?

Ama bu kez de Birinci Dünya Savaşı patlak verdi ve üniversitenin kurulması tekrar sekteye uğradı.

F. Medresetüzzehra için gönderilen para kimden geldi, kime geldi ve ne kadar geldi?

Üniversitenin imar projesi ve temeli için gönderilen bir miktar paradan başka diğer miktar gönderilmedi. Burada önemli iki noktayı atlamamak gerekir:

1. Bu işin resmi kayıtlara bakan yönü vardır ki, Devlet hiçbir işin resmi boyutunu ihmal etmez. Yapılan işin belgelerini dosyalayıp, arşivler.

2. Devlet, yapmaya karar verdiği projelerin parasını kimsenin eline veya şahsi hesabına atmaz.

Şimdi bu paraların kimden, kime ve ne kadar geldiğini belgelerle görelim. Evet, Müfit Yüksel Hocamızın ifadesi aynen şöyledir:

"Medresetuzzehrâ için ayrılan tahsisat ve temel atmak için gönderilen taksidin tüm belgeleri elimizde. Medresetuzzehrâ ile ilgili ayrılan tahsisat

paralarının Bediüzzaman'a değil, Van valisi Tahsin Uzer'e (Valilik makamına) gönderildiğine ilişkin belgeler:"

G. Üstad Ömrü boyunca nasıl geçindi? Hiç mi Şahsi parası olmadı?

Bediüzzaman "Küçüklüğünden beri halkların malını kabul etmemeyi âdet edinmiş, ikram ve bereketle yaşamıştır. Mesela, şöyle misaller veriyor:

"Şu altı aydır otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne mikdar kifayet edecek, bilmiyorum."

İkincisi:

"Şu mübarek Ramazanda, yalnız iki haneden bana yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnû'um. Mütebâkisi, bütün Ramazanda benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sadık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuş'un ihbarı ve şهادetiyle; üç ekmeğe, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, on beş gün Ramazandan sonra bitmiştir."

Üçüncüsü:

"Dağda, üç ay bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, -her gün ekmekle beraber yemek şartıyla- kâfi geldi."

Dördüncüsü

"Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel, eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisad ve rahmet-i İlahiye bana kâfi geldi."

Maaş hususunda şöyle der:

hem maaşı kabul etmemek (yalnız bir iki sene Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede dostlarımın icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum), o parayı da mânen millete iade ettik..."(2) Bu paralarla yazdığı eserleri bastırıp, meccanen (parasız) dağıtırdı. bk. [Mektubat, On Altıncı Mektup](#).

Ayrıca bu paradan biriktirdiği bir miktar para ile hac ibadetini yerine getirmeyi niyet etmişti. Fakat sürgün hayatı başlayınca bu parayı ömrü boyunca iktisatla kullandı. Böyle kıt kanaat geçindiğine devlet ricali de kendisiyle irtibatlı olan insanlar da ve özellikle her halini bilen talebeleri de şahittir.

İkinci maddi gelir ise, telif ücretidir. Risale-i Nurların telif hakkı iman hizmetinde bulunan ağabeylere yetiyordu ve kısmen de Üstad Hazretleri bundan istifade ediyordu. Bunun dışında Üstad Hazretleri yorganını bile minnet etmeme adına satmak zorunda kalmıştır.(3)

Avukatlarından M. Mihri Helav bir müdafaasında şunları kaydeder:

"...Günde elli gram ekmekle ve bir çanak çorbayla tegaddi eden bu büyük adam, yaşıyorsa, ancak Kur'ân ve imânâ hizmet için yaşıyor. Başka hiçbir şeyin onun nazarında kıymet ve ehemmiyeti yoktur."(4)

H. Hüsrev ağabeye isnad edilen hatıra hususunda gerçek nedir?

1956'da Risale-i Nurların tamamı mahkemece berat kazanıp serbest olunca, Latin harfleriyle matbaalarda resmen basılmaya başlandı. Nurların satışı da ona göre hızlandı ve arttı. O nisbette de telif hakkı olan onda bir gelir de artmış oldu. Lakin aynı paralelde Risale-i Nur hizmetine hayatını vakfeden genç Nur Talebelerinin sayısı da arttı.

1956-1960 arası beş yıllık süre zarfında vakıf talebelere tayinat olarak verilen şu telif hakkı olan paradan arta kalanı oluyordu. Bu artan parayı Hz. Üstad Reşat

altınına çeviriyor ve **ileride tevafuklu ve mu'cizeli Kur'an'ın tab'ı** için muhafaza ettiriyordu. Nihayet vefat rihleti için Urfa'ya geldiği zaman **366 Reşat altını** da beraber getirmişti.

Üstad Hazretleri Urfa'da vefat edince beraberinde Isparta'dan gelmiş hizmetkar talebeleri, bir yerde muhafaza edilen bu paraları *-hizmet parası olup emanet olduğu için-* Tereke Hakimine göstermediler, sakladılar.

Sair şahsî eşyasını ise Tereke Hakimi tespit edip, "**Konya'da yaşamakta olan küçük kardeşine teslimine**" diye karar verdi. Bunların nelerden ibaret olduğuna bir göz atalım: Bediüzzamanın, iki kat çamaşır, saat, cübbe, seccade sarık ve cebindeki birkaç (on beş) lira bozuk para gibi eşyasını tesbit etti.(5)

Adı geçen altınlar ise, Bediüzzaman'ın hizmetkar talebeleri, bu para hizmet parasıdır diye, götürüp Isparta'da Hüsrev Altınbaşak Ağabeye teslim ettiler. İşte "**Hüsrev ağabeyimizin Hayrat Vakfını Üstadın verdiği parayla kurdu**" denilen para, bu paradır.(6)

Sonuç

Bu konuda sarf edilen lafların ve hükme bağlanmaya çalışılan kararların *-görüldüğü üzere-* asılsız ve hükümsüz olduğu ayan beyan gün yüzüne çıkmıştır. Çünkü Bediüzzaman'ın hayatı, kuytu köşelerde kalmış da efsaneli hurafelere bürünmüş bir hayat değildir. Onun hayatı gündüz gibi açık, güneş gibi parlak olup adım adım takip edilmiş ve belgelerle kayıt altına alınmış bir hayattır. Onun hayatı, kendisine kin besleyenlerin veya onlara aldananların uydurma nakil ve rivayetlerine hiçbir cihetle muhtaç olmayan masum ve berrak bir hayattır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Münazarat](#).

(2) bk. [Mektubat, On Altıncı Mektup](#).

(3) bk. [Tarihçe-i Hayat, Kastamonu Hayatı](#).

(4) bk. [age., Isparta Hayatı](#).

(5) bk. *Badıllı, Mufassal Tarihçe-i Hayat, 2. Baskı, III, 2154-2157.*

(6) bk. *Badıllı, Risale-i Nur'a İftira Edenlerin Başına İnen Ateşli Şahaplar, "İŞTE KADİR MISIROĞLUNUN EĞRİ TERAZİSİ", İttihad Yayıncılık, İstanbul 2010.*